κληρικόφρονες, μὲ τὸν Γαβριὴλ Μὰξ ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ οἱ προληπτικοὶ ἔστρεψαν τὴν προσοχή τους στὴ Βαμβέργη, ὅπου ἡ Ἀμαλία κατέκειτο βαρειὰ ἄρρωστη.

Τὶς τελευταῖες στιγμές, ὁ ἱερεὺς ποὺ ἐκλήθη στὰ Ἀνάκτορα νὰ διαβάση τὶς ἐπιθανάτιες εὐχὲς τῆς εἶπε :

— Βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος, μέλλεις νὰ ἐμφανισθῆς στὸν Οὐράνιον Πατέρα. Ἂν χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς ἀδίκησες τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ Ἕλληνες σὲ ἀδίκησαν, συγχώρεσέ τους. Ἡ κόρη αὐτὴ ἀντιπροσωπεύει τὴ στιγμὴ αὐτὴ τὴν Ἑλλάδα !

Καὶ ὁ ἱερεὺς ἔδειξε τὴ δεσποινίδα Ξάνθη Χατζίσκου ποὺ ἔστεκε ἀριστερά, κοντὰ στὸ κρεββάτι. Τά γαλανά, ὡραῖα μάτια τῆς Ἀμαλίας ἐδάκρυσαν καὶ ἐκλείστηκαν γιὰ πάντα. Τὸ δάκρυ ἐκύλισε στὸ μάγουλό της Ἦτανε τὸ τελευταῖο δάκρυ τῆς ἀγάπης, ποὺ γιὰ ἀποχαιρετισμὸ τὸ ἔστελνε στὴν ἀγαπημένη της Ἑλλάδα.

Ἦταν ἡ 20 Μαΐου 1875. Κιτὰ τὸ βράδυ, κ' ἔξω ἡ φύσις ἦταν ντυμένη ὅλη τὴν ἀνοιξιάτική της ἐμορφιά...

Ἡ ἀποθανοῦσα βασίλισσα ἄφησε διαθήκη γραμμένη στὶς 8 Σεπτεμβρίου 1869 στὴ Βαμβέργη. Ὑψηλὰ καὶ γενναῖα αἰσθήματα διαπνέουν τὴν διαθήκη αὐτὴ :

«...*Ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ οἱοιδήποτε, τὸν ὁποῖον ἀδίκησα ἢ ἐλύπησα. Συγχωρῶ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς μου ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μὲ προσέβαλαν, μὲ ἐσυκοφάντησαν, μὲ κατεδίωξαν, μὲ ἀδίκησαν.*

Ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν λαόν της μὲ κατέχει μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς μου, ὅπως κατεῖχε καὶ τὸν πολυαγαπημένον μου Ὄθωνα μέχρι τῆς στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἀνεκάλεσεν αὐτὸν πλησίον του. Εἴθε νὰ γίνῃ εὐτυχὴς τόσον ὅσον ἀμφότεροι ἐποθήσαμεν νὰ τὴν καταστήσωμεν. Εἴθε τὰ ὄνειρα τῆς νεότητός μας νὰ πραγματοποιηθοῦν. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου καὶ τοῦ λαοῦ. Εἴθε νὰ διαφωτίζῃ αὐτοὺς ὁ Θεός, ὅπως ἐνισχύωνται καὶ προοδεύουν ἐν ὁμονοίᾳ, ἐν αὐταπαρνήσει, καὶ ἐν μεγαλόφρονι φιλοδοξίᾳ πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον Αὐτὸς ὥρισεν εἰς αὐτούς. Ὁ Θεὸς ἂς εἶνε μαζί τους !».

Τὸ σῶμα τῆς Ἀμαλίας μετεφέρθη ἀπὸ τὴ Βαμβέργη στὸ Μόναχο γιὰ νὰ ἐνταφιασθῆ κοντὰ στὸν Ὄθωνα, τὴ νύχτα.

Κατὰ τὴν κηδεία της ἀπεδόθησαν ἀπὸ τὴ Βαυαρικὴ Αὐλὴ τιμὲς βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος. Σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία της θέλησι ἐνταφιασθηκε μὲ πένθιμη περιβολή, φέρουσα μαῦρο βελούδινο φόρεμα καὶ κανένα κόσμημα. Τὸ φέρετρό της ἦταν σκεπασμένο ὅλο μὲ ἄνθη.

Τὸ τραῖνο ποὺ ἔφερνε τὸ λείψανο τῆς Ἀμαλίας ἐμπῆκε ἀκριβῶς τὰ μεσάνυχτα στὸ σταθμό. Μεταξὺ τῶν ἐπισήμων ποὺ ἀκολουθοῦσαν τὴν κηδείαν ἦταν καὶ τρεῖς Ἕλληνες, ὡς ἐπιτροπὴ τῶν ἐν Βαυαρίᾳ Ἑλλήνων φοιτητῶν, ὁ πρώην ἐπίσκοπος Μαντινείας Πανάρετος, ὁ ἰατρὸς Λινδερμάγερ, καὶ ὁ οἰκονομικὸς ὑπάλληλος Καλοιδης.

Ἡ πομπὴ θλιβερὰ καὶ μεγαλοπρεπής, φωτιζομένη ἀπὸ τὸ φῶς τῶν δάδων ποὺ ἐκρατοῦσαν ὑπηρέτες μὲ μεσαιωνικὲς στολές, ἔφθασε στὴν Τεατινεκίρχε, ὅπου οἱ τάφοι τῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς Βαυαρικῆς Οἰκογενείας. Ἐκεῖ ἡ Ἀμαλία κατετέθη παρὸ τὸ πλευρὸν τοῦ Ὄθωνος, σύντροφός του πιστὴ καὶ στὴν ἀτελείωτη ἡσυχία, ὅπως στάθηκε σύντροφός του στὶς τρικυμίες καὶ στὸ βάσανα τῆς ζωῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Τὸ γεγονὸς ποὺ θὰ διηγηθοῦμε συνέβη στὰ 18... Ὁ μπάρμπα-Πέτρος... ποὺ διατηροῦσε μπακάλικο στὴ Λαμία ἐπειδὴ δὲν πήγαιναν καλὰ ἡ δουλειὲς ἀποφάσισε νὰ τὸ κλείση γιὰ νὰ ἐμπορευθῆ ὑφάσματα.

Κ' ἔτσι τὸν βρίσκουμε μιὰ μέρα στὸ λιμένι τῆς Σύρου—ποὺ ἦταν τότε τὸ μοναδικὸ ἐμπορικὸ λιμάνι τῆς Ἑλλάδος, νὰ φορτώνῃ, ἀρκετὰ ἐμπορεύματα γιὰ τὴ Λαμία τὰ ὁποῖα ἀγόρασε ἐπὶ πιστώσει ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ μεγαλεμπόρους. Ἔτσι φορτωμένος ἐμπορεύματα γύρισε στὴ Λαμία.

Ὡς τόσο οἱ μῆνες περνοῦσαν, γράμματα ἀλλεπάλληλα ἔφθαναν ἀπὸ τοὺς πιστωτάς του γιὰ νὰ τοὺς ἐμβάσῃ τὸ ἀντίτιμον τῶν ἐμπορευμάτων τους, μὰ ὁ μπάρμπα-Πέτρος ποὺ τὰ διέθεσε ὅπως καὶ τ' ἀγόρασε, δηλαδὴ ἐπὶ πιστώσει — ἂν καὶ λιανικῶς — ἠδυνατοῦσε νὰ πληρώσῃ.

Γι' αὐτό, ὅταν, γιὰ τελευταία φορὰ τοῦ ὑπέμνησαν οἱ ἔμποροι τῆς Σύρου τὰς ὑποχρεώσεις ποὺ εἶχε ἀναλάβει ἀπέναντί των καὶ τὸν ἀπείλησαν ὅτι θὰ καταφύγουν στὰ δικαστήρια, ὁ μπάρμπα-Πέτρος τοὺς ἔστειλε τὸ κάτωθι λακωνικώτατο γράμμα.

«*Τί σκούζετε ;... Βρεσὲ τὰ ἐλάβομεν, βρεσὲ τὰ ἐδώσαμεν. Ἅμα τὰ μάσσουμε θὰ τὰ ἐμβάσουμε*».

. . . . . .

Ὁ ἀνεκδοτογράφος δὲν ἀναφέρει τί ἀπήντησαν οἱ ἔμποροι τῆς Σύρου.

Γρηγόρης Κοσκινᾶς

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΠΑΘΗ

Η ΟΙΝΟΠΟΣΙΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν μεθύσων. Ὁ «ἄκρατος» εἶνος τῶν ἀρχαίων. Αἱ ποιναὶ τῶν μεθύσων. Τὸ ξερρίζωμα τῶν ἀμπέλων τῆς Θράκης. Ἡ γυναῖκες καὶ τὸ κρασι. Ξύλο κατὰ τῶν θηλέων ποὺ τὸ ἔτσουζαν !... Ὁ Μωάμεθ καὶ τὸ κρασί. Ἡ 80 βουρδουλιές ! Αἱ δικκσιμοι ἡμέραι—ἡμέραι νηστείας !...

Μὴ νομίζομε ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἔκαναν καμμιὰ μεγάλη πρωτοτυπία ἀπαγορεύσαντες τὴν εἰσαγωγὴ καὶ τὴν κατανάλωσι οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν στὴ χώρα τους. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ διάφοροι νομοθέται ἐφρόντιζαν νὰ ἐφαρμόζουν παρομοίους νόμους ἐναντίον τῆς ὑπερβολικῆς οἰνοποσίας.

Οἱ Λοκροί π. χ. ἐθεωροῦσαν ὡς ἔγκλημα ἄξιον αὐστηρᾶς τιμωρίας τὸ νὰ πίνῃ κανεὶς τὸ κρασί του, χωρὶς νὰ τὸ ἀνακατέψῃ προηγουμένως μὲ νερό. Οὔτε στοὺς ἀρρώστους ἐπετρεπαν νὰ πίνουν «ἄκρατον» οἶνον—κρασὶ δηλαδὴ χωρὶς νερὸ—παρὰ μόνον κατόπιν ἐγγράφου ἀδείας τοῦ γιατροῦ των.

Ὁ Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος εἶχε προτείνει ἕνα νόμο σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον, ἐπεβαλλοντο διπλάσιες ποινὲς σ' ἐκείνους ποὺ διέπρατταν ὁποιοδήποτε ἔγκλημα σὲ κατάστασι μέθης ! Ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης κι' ὁ Πλούταρχος ἀνεγνώριζαν τὸν νόμον αὐτὸν τοῦ Πιττακοῦ ὡς πολὺ δίκαιον, σοφὸν καὶ λογικόν. Μ' ἄλλους λόγους δὲν θεωροῦσαν τὴ μέθη ὡς ἐλαφρυντικὴ περίπτωσι, ὅπως γίνεται σήμερα. Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες εἶχαν ὡρίσει τὴν ποσότητα τοῦ κρασιοῦ ποὺ ἐπετρέπετο νὰ πίνῃ κανεὶς κατὰ τὸ γεῦμα του. Δυστυχῶς ὅμως δὲν ξέρουμε πόση ἦταν αὐτὴ ἡ ποσότης. Εἶνε γνωστὸ ὅμως ὅτι οἱ Σπαρτιᾶτες ἔπιναν μᾶλλον λίγο κρασί, μιὰ φορὰ ὅμως το χρόνο ἄφηναν τοὺς δούλους των νὰ γίνουν στουπὶ στο μεθύσι γιὰ νὰ δείξουν ἔτσι στὰ παιδιά τους πόσο τὸ μεθύσι ἐξευτελίζει τὸν ἄνθρωπο.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

Ὁ Γάλλος συγγραφεὺς ΜΩΡΙΣ ΡΟΣΤΑΝ, υἱὸς τοῦ Ἐδμόνδου Ροστάν.

Οἱ Ρωμαῖοι κίνσορες εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκλείσουν ἕναν συγκλητικὸ ἀπὸ την σύγκλητο ἂν ἦταν ἀποδεδειγμένος μέθυσος, καὶ νὰ τοῦ κατάσχουν καὶ τὸ ἄλογο του.

Ἐπίσης καὶ στὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ἐθεωρεῖτο ὡς μεγάλος ἐξευτελισμὸς γιὰ ἕναν ἄρχοντα ἡ μέθη. Οἱ Καρχηδόνιοι μάλιστα ἀπηγόρευαν ἀκόμη καὶ στοὺς στρατιῶτες, στοὺς ὑπηρέτες καὶ στοὺς παιδαγωγούς, νὰ πίνουν οἰνοπνευματώδη ποτά.

Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ἐχτύπησε τὸ κακὸ κυριολεκτικῶς στὴν «ρίζα του», ἦταν ὁ Λυκοῦργος τῆς Θράκης, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ ξερριζώσουν ὅλα τὰ κλήματα ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τοῦ τόπου του. Τὸ παράδειγμά του τὸ ἐμιμήθησαν τὸ 704 μετὰ Χριστὸν στὴν Βουλγαρία.

Οἱ Μασσαλιῶτες ἀπηγόρευαν στὶς γυναίκες νὰ πίνουν κρασί. Τὴν ἴδια ἀπαγόρευσι εἶχαν γιὰ τὶς γυναίκες τους καὶ οἱ ἀρχαῖοι. Οἱ Ρωμαῖοι μάλιστα πήγαιναν καὶ μακρύτερα, γιατὶ ἀπηγόρευαν καὶ στοὺς νέους ἀκόμη νὰ πίνουν κρασί. Οἱ σχετικοὶ ὅμως νόμοι τους ἦσαν κάπως ὑπερβολικοί, γιατὶ «νέος» σύμφωνα μὲ τὸν νόμο αὐτὸ ἐθεωρεῖτο κάθε ἄνδρας κάτω τῶν τριάντα ἐτῶν. Ὡς ποινὴ γιὰ τὶς γυναίκες ποὺ ἔπιναν κρασὶ ὡρίζετο ἡ μαστίγωσις, τὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ ἐκτελέσουν τὰ ἄρρενα μέλη τῆς οἰκογενείας ! Στὶς παντρεμμένες δηλαδὴ γυναίκες ὁ σύζυγος, στὰ τέκνα ὁ πατὴρ καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ὁ Μωάμεθ ἀπηγόρευσε ἀπολύτως τὴν οἰνοποσία στοὺς ὀπαδούς του. Ὅποιος παρέβαινε τὴν διαταγή του ἐτιμωρεῖτο μὲ ὀγδοῆντα βουρδουλιές. Οἱ Ἄραβες πρὸ τοῦ Μωάμεθ εἶχαν ὡρίσει ὡς ἀνωτάτην ποσότητα κρασιοῦ ποὺ ἐπετρέπετο νὰ πιῇ κανεὶς τὰ δώδεκα ποτήρια. Οἱ ἱστορικοὶ ὅμως δὲν μᾶς ἀναφέρουν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ποτηριῶν...

Ὁ Κάρολος ὁ Μέγας τέλος ἐφήρμοσε ἕναν νόμο σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον στὰς δικασίμους ἡμέρας καὶ οἱ δικασταὶ καὶ οἱ ἀντίδικοι ἔπρεπε νὰ εἶνε νηφάλιοι καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζε ὅτι τὸ περισσότερο κρασὶ τὸ πίνει κανεὶς ὅταν τρώει καὶ μάλιστα ὅταν τρώει καλά, γι' αὐτὸ ὥρισε ὅπως ἡ δικάσιμες ἡμέρες θεωροῦνται ὡς ἡμέρες νηστείας !...

ΝΑ Ο ΗΡΩΣ !

Ὁ Ἐρρῖκος ὁ Μέγας ἐδέχθη κάποτε μιὰ ἀντιπροσωπεία βουλευτῶν τῶν Παρισίων, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπεσκέφθησαν γιὰ νὰ τὸν συγχαροῦν γιὰ κάποια σπουδαία του νίκη. Στὴν δεξίωση : ἀρίστατο καὶ ὁ στρατάρχης ντὲ Μπυρόν, ποὺ μὲ τὸν ἡρωϊσμό του, εἶχε κατὰ πολὺ συμβάλλει στὴ νίκη αὐτή. Ὁ βασιλεὺς τότε γυρίζοντας πρὸς τοὺς βουλευτάς, τοὺς εἶπε δείχνοντάς τους τὸν στρατάρχη :

— Ἰδοὺ ἕνας ἥρως, κύριοι, τὸν ὁποῖο παρουσιάζω μὲ ὑπερηφάνεια τόσο στοὺς φίλους μου, ὅσο καὶ στοὺς ἐχθρούς μου !